

GAYRI RESMİ TERCÜME

AVRUPA TOPLULUKLARI KOMİSYONU

Brüksel, 9 Kasım 2005
COM (2005) 559

Türkiye ile Katılım Ortaklığı'nın kapsadığı ilkeler, öncelikler ve koşullara dair bir

KONSEY KARARI

için

Öneri

(SEC (2005) 1426)

(Komisyon tarafından sunulmuştur)

AÇIKLAYICI MUHTIRA

AB Konseyi 2002 Aralık ayında Kopenhag'daki toplantısında Türkiye'nin Birliğe katılmaya mukadder bir aday olduğuna ilişkin olarak 1999 yılında Helsinki'de aldığı kararı hatırlattı. Kopenhag kriterlerini karşılama yönünde Türkiye tarafından atılan önemli adımları büyük bir memnuniyetle karşıladı ve üzerinde daha çalışılması gereken bir dizi öncelikli alanı belirledi. AB Konseyi, AB üyeliğine yönelik hazırlıkları sırasında Türkiye'ye yardımcı olmak üzere Türkiye için katılım stratejisinin güçlendirilmesi gerektiğine karar verdi ve Komisyon'u, ilk defa 2001 yılında kabul edilen Katılım Ortaklığının gözden geçirilmiş hali için öneri sunmaya davet etti.

2003 Mart ayında, Komisyon, daha sonra Konsey tarafından kabul edilen Türkiye ile gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı'nı sundu. Komisyon, 2004 Ekim ayındaki tavsiyesinde, siyasi reform sürecinin sürdürülebilirliğini ve geri dönüşmez niteliğini garanti altına almak amacıyla, AB'nin siyasi reformlardaki ilerlemenin yakından izlenmeye devam etmesi gerektiğini önerdi. Konsey, 2004 Aralık ayında, AB'nin reform süreci açısından öncelikleri belirleyen gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı temelinde siyasi reformlardaki ilerlemenin yakından izlemeye devam etmesi sonucuna vardı.

Bu üçüncü Katılım Ortaklığı, Konsey'in nitelikli çoğunlukla ve Komisyon'un teklifi üzerine, aynı zamanda daha sonra uygun olan belli düzenlemeleri yapmak şartıyla Türkiye'ye tevdi edilmek üzere Katılım Ortaklığındaki ilkeler, öncelikler, orta vadeli hedefler ve şartlar hakkında karar vereceğine dair 390/2001 sayılı Konsey Tüzüğü hükümlerine dayanmaktadır.

AB ile daha fazla bütünleşmeye yönelik ilgili ülkenin yapacağı hazırlıklar açısından kısa ve orta vadeli öncelikleri sıralanmaktadır. İlgili ülkenin, Katılım Ortaklığındaki önceliklere hitap eden bir takvim ile belirli tedbirler içerecek şekilde bir plan hazırlamak suretiyle Katılım Ortaklığı'na karşılık vermesi beklenmektedir. Önceliklerin uygulanmasında kaydedilen ilerleme, mümkün olduğunca Ortaklık Anlaşması uyarınca oluşturulmuş bulunan mekanizmalar çerçevesinde ve Komisyon'un İlerleme Raporları ile takip edilecektir.

Önerilen Konsey Kararının mali yansımaları bulunmamaktadır. Yukarıdaki hususlar ışığında, Komisyon, Konsey'i ekte sunulan taslak Konsey kararının kabul etmeye davet eder.

Türkiye ile Katılım Ortaklığı'nın kapsadığı ilkeler, öncelikler ve koşullara dair

KONSEY KARARI

için

Öneri

AB KONSEYİ,

Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşma,

Katılım-öncesi stratejisi çerçevesinde Türkiye'ye yardıma ilişkin ve özellikle Katılım Ortaklığı'nın¹ kuruluşuna dair 390/2001 sayılı ve 26 Şubat 2001 tarihli Konsey Tüzüğü ile bunun 2. maddesi ve

Komisyon'un tavsiyesi ve aşağıdakiler çerçevesinde,

- (1) 390/2001 sayılı Konsey Tüzüğü, Komisyonun önerisi üzerine, Konsey'in Türkiye'ye tevdi edilecek olan Katılım Ortaklığı belgesinde yer alan ilkeler, öncelikler, orta vadeli hedefler ve şartlar ile buna uygulanacak müteakip önemli değişiklikler üzerinde nitelikli çoğunlukla karar almasını öngörmektedir.
- (2) Komisyon'un 2004 tarihli Türkiye'ye ilişkin tavsiyesi² AB'nin reform sürecinde öncelikleri belirleyen Katılım Ortaklığı temelinde siyasi reform sürecini izlemeye devam etmesi gerektiğini ve 2005 yılında gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı önerilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.
- (3) Bu temelde, Konsey 2001 ve 2003 yıllarında Türkiye ile Katılım Ortaklığı'nı kabul etmiştir.³
- (4) Aralık 2004'te AB Konseyi, Avrupa Birliği'nin reform sürecinde öncelikleri belirleyen Katılım Ortaklığı belgesi temelinde siyasi reformlarda kaydedilen gelişmeyi yakından izlemeye devam etmesi sonucuna varmıştır.
- (5) Üye Ülkeler 3 Ekim 2005 tarihinde Türkiye ile onun Avrupa Birliğine katılımına dair müzakerelere başlamışlardır. Müzakerelerin ilerleyişi, diğer hususların yanısıra, düzenli olarak gözden geçirilen Katılım Ortaklığı belgesinin uygulanması çerçevesinde ölçülecek olan, Türkiye'nin katılıma hazırlanmakta kaydedeceği ilerleme tarafından tayin edilecektir.

---

¹ OJ L 58, 28.2.2001, sayfa 1.

² COM (2004) 656 final 6.10.2004

³ 8 mart 2001 tarih ve 2001/235/EC sayılı Konsey Kararı (OJ L 85, 24.3.2001, sayfa 13) ve 19 Mayıs 2003 tarih ve 2003/398/EC sayılı Konsey Kararı (OJ L 145, 12.6.2003, sayfa 40)

(6) Türkiye'nin üyeliğe hazırlanmak için bu Katılım Ortaklığı'ndaki önceliklere hitap eden bir takvim ile belirli tedbirleri içerecek şekilde bir plan geliştirmesi beklenmektedir.

ŞU HUSUSLARI KARARLAŞTIRMIŞTIR:

Madde 1

Türkiye için Katılım Ortaklığı belgesinin ilkeleri, öncelikleri, orta vadeli hedefleri ve şartları bu Kararın ayrılmaz bir parçasını oluşturan ekte sıralanmıştır.

Madde 2

Katılım Ortaklığı belgesinin uygulanması Ortaklık Anlaşmasıyla kurulan organlarca ve Komisyon'un yıllık raporları temelinde Konsey tarafından incelenecek ve izlenecektir.

Madde 3

Bu Karar Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayınlandığı tarihi takip eden üçüncü gün yürürlüğe girer.

Brüksel'de aktedilmiştir, (...)

Konsey adına
Başkan
(...)

EK

2005 Türkiye Katılım Ortaklığı

1. GİRİŞ

AB Konseyi, 1997 Aralık ayında Lüksemburg'da yapılan toplantısında, Katılım Ortaklığının, aday ülkeye yönelik her türlü yardımı tek bir çerçeveye içerisinde harekete geçirecek şekilde, güçlendirilmiş katılım öncesinin anahtar bir unsuru olmasını kararlaştırdı. Bu bağlamda Topluluk, yardımlarının, katılım hedefini dikkate alarak belli sorunların aşılmasına yardımcı olmak üzere her bir aday ülkenin belirli ihtiyaçlarına yönelik olmasını hedeflemektedir.

Türkiye için ilk Katılım Ortaklığı Konsey tarafından Mart 2001 tarihinde kabul edildi. Komisyon'un genişlemeye ilişkin Ekim 2002 tarihli Strateji Kağıdında, Komisyon'un Türkiye için gözden geçirilmiş bir Katılım Ortaklığı önereceği belirtildi. Gözden geçirilmiş bir Katılım Ortaklığı Mart 2003 tarihinde Komisyon tarafından sunuldu ve aynı yıl Mayıs ayında Konsey tarafından kabul edildi. Komisyon Ekim 2004 tarihli tavsiyesinde, siyasi reform sürecinin devamlılığının ve geri dönüşümez nitelikte olmasının garanti altına alınması görüşüyle AB'nin siyasi reformları yakından takip etmesi gerektiğini önerdi. Komisyon özellikle, gözden geçirilmiş bir Katılım Ortaklığının 2005 yılında kabul edilmesini önerdi.

Türkiye'nin, Katılım Ortaklığının önceliklerine hitap etmesi öngörülen bir takvim ve belirli tedbirleri içeren bir plan geliştirmesi beklenmektedir.

Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı, aday ülkeye üyelik için hazırlıklar sırasında yardımcı olmak üzere kullanılacak bir dizi siyasi araç açısından zemin hazırlamaktadır. Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı özellikle gelecek siyasi reformlar ve gelecekte kaydedilecek ilerlemenin ölçülmesi açısından bir zemin teşkil edecektir.

2. İLKELER

Türkiye için belirlenen öncelikler, 1993 Kopenhag AB Konseyi tarafından belirlenen kriterleri ve 3 Ekim 2005 tarihinde Konsey tarafından kabul edilen müzakerelerin çerçevesindeki gereklilikleri karşılama kapasitesi ile alakalıdır.

3. ÖNCELİKLER

Bu Katılım Ortaklığında sıralanan öncelikler, ilgili ülkenin birkaç yıl zarfında bunları tamamlayabileceği veya kaydedecek bir şekilde daha ileri götürebileceği yönündeki gerçekçi beklenti temelinde seçilmiştir. Bir veya iki yıl içerisinde yerine getirilmesi beklenen kısa vadeli öncelikler ile üç veya dört yıl içerisinde yerine getirilmesi beklenen orta vadeli öncelikler arasında bir ayırım yapılmıştır. Bahsekonu öncelikler hem mevzuat hem de uygulamayla ilgilidir.

Gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Türkiye'nin üyelik hazırlıkları açısından öncelikli alanları göstermektedir. Türkiye, herhalükarda sonuçta, İlerleme Raporunda belirlenen tüm konuları ele almak zorundadır. Türkiye'nin, mevzuatın yakınlaştırılmasına ve Ortaklık Anlaşması, Gümrük Birliği ve AB-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin örneğin tarım ürünlerine ilişkin ticaret rejimi gibi ilgili kararları çerçevesinde yapmış olduğu taahhütlere uygun şekilde müktesebatı uygulamaya yönelik taahhütlerini yerine getirmesi de önemlidir.

3.1. Kısa-vadeli öncelikler

Genişletilmiş Siyasi Diyalog ve Siyasi Kriterler

DEMOKRASİ VE HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ

Kamu Yönetimi

- Daha geniş etkinlik, mali sorumluluk ve şeffaflık sağlanması amacıyla kamu yönetimi ve personel politikalarındaki reformların takibi.
- Özellikle daha önce kabul edilen mevzuatın uygulanması başta olmak üzere, etkin, şeffaf ve katılımcı yerel yönetimin temin edilmesi.
- Tam anlamıyla işleyen bir Ombudsman sisteminin kurulması.

Sivil-Asker İlişkileri

- Ordu üzerindeki sivil kontrolün AB üye ülkelerindeki uygulamalarla uyumlu hale getirilmesine devam edilmesi. Başta, ulusal güvenlik stratejisinin şekillendirilmesi ve uygulanması olmak üzere, sivil idarenin denetimsel işlevlerini tam olarak kullanmasının sağlanması. Güvenlik işlerinin idaresinde daha geniş mali sorumluluk ve şeffaflık getirmeye yönelik adımlar atılması.
- Askeri ve savunma politikaları ve ilgili tüm harcamalar için dış denetim de dahil olmak üzere tam parlamenter gözetimin tesis edilmesi.
- Askeri mahkemelerin siviller üzerindeki yargı yetkilerinden geriye kalanların da kaldırılması.

Yargı sistemi

- Yeni Ceza Kanununun insan hakları ve temel haklara ilişkin hükümleri de dahil olmak üzere tüm yasal hükümlerin, tüm yargı makamlarınca, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ilgili içtihat doğrultusunda tutarlı bir şekilde yorumlanmasının temin edilmesi.
- Özellikle Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile yeni hakim ve savcıların atanmasına ilişkin olarak yargının bağımsızlığının temin edilmesi.
- Duruşmalar sırasında mahkeme salonlarının yerleşimi dahil olmak üzere savcılık ve savunmanın eşit şartlara sahip olmasının temin edilmesi.

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının uygulanması hakkında hakim ve savcılarının eğitimine devam edilmesi.
- Özellikle kurumsal kapasitenin takviyesi ve yeni bir Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu kabul edilmesi suretiyle yargının etkinliğinin güçlendirilmesi.
- Bölgesel Ara İstinaf Mahkemelerinin kurulmaya başlanması.

Yolsuzlukla Mücadele Politikası

- Yolsuzlukla Mücadele ile ilgilenen tüm kurumların ve aralarındaki koordinasyonun güçlendirilmesi.
- Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri Yönetmeliğinin uygulanmasının temin edilmesi ve hükümlerinin seçilmiş yetkililer, adli, akademik ve askeri personele de genişletilmesi.
- Parlamenter dokunulmazlık kapsamının Avrupa uygulamaları doğrultusunda sınırlandırılması.

İNSAN HAKLARI VE AZINLIKLARIN HAKLARININ KORUNMASI

İnsan Hakları konusundaki uluslararası hukuka riayet edilmesi

- İlgili BM mevzuatına uygun olarak, bağımsız ve yeteri kadar kaynak yaratılmış Ulusal İnsan Hakları Kurumunun etkin olarak desteğiyle insan haklarının geliştirilmesi. Güvenilir istatistiki bilgi derlenmesi dahil, insan hakları davalarını izleyecek bir sistemin geliştirilmesi.
- Özellikle işkence ve kötü muameleyle mücadele etmek amacıyla, kolluk kuvvetlerinin insan hakları ve soruşturma teknikleri konusundaki eğitiminin yaygınlaştırılması.
- Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmesinin ihtiyari Protokollerinin onaylanması. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının bütünüyle uygulanması dahil, Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesine uyulması.
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ilgili kararları doğrultusunda yeniden yargılama hakkına ilişkin yasal hükümlerin uygulanması,
- Dil, siyasi düşünce, ırk, cinsiyet, ırksal veya etnik köken, din veya inanç, maluliyet, yaş ve cinsel tercihi bakılmaksızın ve ayırım yapılmaksızın herkesin insan hakları ve temel hürriyetleri tam olarak kullanmasının yasal açıdan ve uygulamada teminat altına alınması.

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin kamu makamları tarafından ayrımcılık yapılmasının genel olarak yasaklanmasına ilişkin 12 numaralı Protokolünün onaylanması.

Medeni ve Siyasi haklar

İşkence ve Kötü Muamelenin Engellenmesi

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi tavsiyeleri doğrultusunda işkence ve kötü muameleye karşı “ sıfır hoşgörü” politikası kapsamında kabul edilen önlemlerin uygulamasının temin edilmesi.
- Dokunulmazlığa karşı mücadelenin yoğunlaştırılması. Savcıların, iddialara ilişkin olarak mahkemeler tarafından faillerin belirlenip cezalandırılmasını sağlayacak şekilde zamanında ve etkin soruşturma yapmalarının teminat altına alınması.
- Tıbbi uzmanlığı artırmak suretiyle İstanbul Protokolünün tüm ülkede uygulanmasının teminat altına alınması.
- BM'nin işkenceyle mücadele BM Sözleşmesinin, gözaltı yerlerinin bağımsız olarak denetlenmesini sağlayacak bir sistemin kuruluşunu öngören ihtiyari protokolünün onaylanması.

Adalet Erişim

- Yasal destek ve nitelikli tercüme hizmetleri gibi etkin savunma imkanlarının güçlendirilmesi.
- Avukat ile özel görüşme ve yakınlarının başlangıcından itibaren gözaltı durumundan haberdar edilmeleri hakkında vatandaşların haberdar olmalarının ve bu hakkı kullanabilmelerinin teminat altına alınması.

İfade, Dernek Kurma ve Barışçı Toplanma Özgürlüğü

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi doğrultusunda ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına uygun olarak, basın özgürlüğü de dahil olmak üzere, ifade özgürlüğünün kullanılmasının temin edilmesi.
- Şiddet unsuru içermeyen düşüncelerini ifade ettiklerinden ötürü yargılanan veya cezalandırılan kişilerin durumuna çare bulunmaya devam edilmesi.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ilgili içtihatlarına uygun olarak dernekleşme ve barışçı toplanma özgürlüklerine ilişkin tüm reformların uygulanması. Güvenlik güçleri tarafından aşırı güç kullanımının önlenmesine yönelik tedbirlerin uygulanması.
- Siyasi partilere uygulanan hükümlerin ilgili Avrupa uygulamalarıyla uyumlaştırılması.

- Siyasi partilerin finansmanı ve mali denetiminin Avrupa uygulamalarıyla uyumlaştırılması.
- Sivil toplumun kendi gelişimini ve kamu politikalarının şekillenmesine katılımının kolaylaştırılması.
- Türk sivil toplumunun tüm sektörleri ve Avrupalı ortaklar arasında açık iletişimin ve işbirliğinin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi.

Dini Özgürlükler

- Gayrimüslim azınlıklar ve cemaatlerin karşılaştığı bütün sorunları Avrupa standartları doğrultusunda kapsamlı bir biçimde ele alan bir yasanın kabul edilmesi. Anılan yasanın kabulüne kadar, evvelce ya da halihazırda gayrimüslim dini cemaat vakıflarına ait gayrimenkullerin yetkili kuruluşlar tarafından satışının veya bunlara el konulmasının askıya alınması.
- Düşünce, vicdan ve dini özgürlüklerin kullanılmasına yönelik olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi doğrultusunda ve Avrupa Konseyi İrkçılık ve Hoşgörüsüzlükle Mücadele Komisyonunun ilgili tavsiyelerini dikkate alan hükümlerin kabul edilmesi ve uygulanması.
- Üye ülkelerin uygulamalarına uyumlu şekilde, bu cemaatlerin faaliyet göstermelerine imkan sağlayacak koşulların yaratılması. Bu, yasal ve adli olarak cemaatlerin, üyelerinin ve mal varlıklarının korunması, din adamlarının eğitimi, atanması ve yetiştirilmesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 1 No'lu Protokolü'ne uygun olarak mülkiyet hakkından yararlanılmasını içerir.

Ekonomik ve Sosyal haklar

Kadın Hakları

- Özellikle Medeni Kanun, yeni Ceza Kanunu ve Ailenin Korunmasına ilişkin Kanunu olmak üzere kadın haklarına ilişkin mevzuatın uygulanması.
- Namus adına işlenen suçlar da dahil olmak üzere kadına yönelik her tür şiddetle karşı önlemlerin takibi. Mevcut mevzuata uygun olarak, hakim ve yargıçlar, kolluk kuvvetleri, belediyeler ve diğer sorumlu kurumlar için özel ihtisas eğitimi sağlanması ve daha büyük belediyelerde şiddete maruz kalma riski olan kadınlar için sığınma evleri kurulması.
- Eğitim, iş piyasası ve siyasi ve sosyal yaşama katılım dahil olmak üzere kadının toplumdaki konumunun daha da geliştirilmesi ve bu hedeflerin yerine getirilmesini teminen kadın örgütlerinin gelişmesinin desteklenmesi.

Sendikal Haklar

- Özellikle örgütlenme, grev ve toplu sözleşme hakları olmak üzere tüm sendikal haklara AB standartları ve ilgili Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri doğrultusunda saygı gösterilmesinin temin edilmesi.
- Sosyal diyalogun güçlendirilmesi ve AB'li ortaklarla işbirliğinin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi.

Azınlık Hakları, Kültürel Haklar ve Azınlıkların Korunması

- Kültürel çeşitliliğin sağlanması ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Konseyi Ulusal Azınlıkların Korunması Çerçeve Sözleşmesinde ortaya konan ilkelere uygun olarak ve üye ülkelerdeki en iyi uygulama doğrultusunda azınlıklara saygı gösterilmesi ve korunmasının geliştirilmesi.
- Özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1 No'lu Protokolü doğrultusunda mülkiyet haklarından yararlanmaları olmak üzere azınlıkların yasal olarak korunmasının garanti altına alınması.
- Türkçe dışındaki dillerde yayın yapan radyo/TV'lere etkin olarak erişimin sağlanması. Özellikle yerel ve bölgesel özel yayıncılara yönelik belli başlı engellerin kaldırılması.
- Türkçe dışındaki dillerin öğretilmesinin desteklenmesine yönelik uygun tedbirlerin alınması.

Doğu ve Güneydoğu'da durum

- Güneydoğu'daki köy koruyuculuğu sisteminin kaldırılması. Bölgenin mayınlardan temizlenmesi.
- Bölgesel farklılıkların giderilmesi ve özellikle Türkiye'nin Güneydoğusundaki durumun iyileştirilmesine yönelik olarak, tüm vatandaşlar için ekonomik, sosyal ve kültürel fırsatların güçlendirilmesi amacıyla kapsamlı bir yaklaşım geliştirilmesi.
- BM Genel Sekreteri'nin Yerlerinden Edilmiş Kişiler Özel Temsilcisi'nin önerilerine uygun olarak dahilen yerlerinden edilmiş kişilerin yaşadıkları yerlere geri dönüşlerinin kolaylaştırılmasına yönelik önlemlerin takibi.
- Güneydoğu'daki güvenlik durumunun sonucu olarak kayba veya zarara uğramış kişilere adil ve acil tazminat verilmesinin temin edilmesi.

BÖLGESEL MESELELER VE ULUSLARARASI YÜKÜMLÜLÜKLER

Kıbrıs

- BM çerçevesinde ve Birlik'in üzerine inşa edilmiş olduğu ilkeler doğrultusunda Kıbrıs sorununa kapsamlı bir çözüm bulunması yönündeki çabaların desteklenmeye devam edilmesi.

- Ankara Anlaşması'nı, Kıbrıs dahil olmak üzere 10 yeni AB üyesi ülkenin katılımına uyumlaştıran Protokolün uygulanması.⁴
- Kıbrıs Cumhuriyeti dahil olmak üzere, Türkiye ile AB üyesi tüm ülkeler arasındaki ikili ilişkilerin normalleştirilmesine yönelik adımların atılması.

Sınır sorunlarının barışçı çözümü

- Süregelen sınır anlaşmazlıklarının gerektiğinde Uluslararası Adalet Divanı'nın yargı yetkisi de dahil olmak üzere, Birleşmiş Milletler Şartı'ndaki anlaşmazlıkların barışçı yollarla çözülmesi ilkesiyle uyumlu şekilde çözüme kavuşturulması yönündeki çabaların devam ettirilmesi.

Ortaklık Anlaşmasından kaynaklanan Yükümlülükler

- Gümrük Birliği de dahil olmak üzere Ortaklık Anlaşmasından kaynaklanan taahhütlerin uygulanmasının temin edilmesi.

Ekonomik Kriterler

- IMF ve Dünya Bankası ile mutabık kalınan mevcut yapısal reform programının uygulanmaya devam edilmesi ve özellikle kamu harcamalarının denetiminin sağlanması.
- Özellikle şeffaf tüzüklerin uyumlaştırılması ve bunların uluslararası standartlarda takibi olmak üzere mali sektör reformunun uygulanmasının tamamlanması.
- Pazar düzenleyici makamların bağımsızlığının garanti altına alınması.
- Sosyal bileşeni dikkate alınarak özellikle devlete ait bankalar olmak üzere Kamuya ait kurumların özelleştirilmesinin hızlandırılması.
- Özellikle enerji, tütün ve şeker alanlarında olmak üzere pazarın serbestleştirilmesinin ve fiyat reformlarının devam ettirilmesi.
- Makroekonomik istikrarın ve öngörülebilirliğin başarılması için uygun önlemler alınması ve yapısal reformların uygulanması konuları başta olmak üzere özellikle Katılım Öncesi Mali Gözetim Prosedürleri çerçevesinde AB ile ekonomik diyaloga devam edilmesi.
- Kayıtdışı ekonomi sorununu ele alan araçların uygulamaya konulması.
- Özellikle genç nüfus için mesleki eğitim çabalarının geliştirilmesi.
- İş piyasası dengesizliklerinin ele alınması.

---

⁴ Ayrıca bakınız Avrupa Topluluğu ve Üye Devletlerin 21 Eylül 2005 tarihli açıklaması

- İş ikliminin ve özellikle ticari mahkemelerin işleyişinin geliştirilmesi. Bu amaçla ticari yargının işleyişinin; yargının bağımsızlığına ve uzman şahit sisteminin uygun şekilde kullanımına özel dikkat gösterilerek iyileştirilmesi.
- Mali Sektör reformunun tamamlanması ve Tarım Sektörü reformuna devam edilmesi.
- Genç nesile ve geri kalmış bölgelere özel dikkat gösterilerek sağlık ve eğitim alanlarında genel düzeyin iyileştirilmesinin temin edilmesi.
- Doğrudan yabancı yatırım akışının kolaylaştırılması ve geliştirilmesi.

ÜYELİK YÜKÜMLÜLÜKLERİNİ ÜSTLENME YETENEĞİ

Malların Serbest Dolaşımı

- Ticaretin önündeki teknik ve idari engellerin kaldırılması. Pazar içi etkin kontrolün ve malların serbest dolaşımının temin edilmesi.
- Antlaşmanın 28. – 30. maddelerine aykırı önlemlerin belirlenmesinin tamamlanması ve kaldırılması. Özellikle, otomatik olmayan ithal izinlerinin kaldırılması ve uyumlaştırılmamış alanlarda karşılıklı tanıma ilkesinin uygulanması.
- Bandırası veya önceki yanaşma (limanı) temelinde üye devletlerin taşıyıcılarına karşı ayrımcılıktan kaynaklanan malların serbest dolaşımı önündeki engellerin kaldırılması.
- Sertifikalandırmanın, uygunluk değerlendirme ve CE markalamanın Yeni ve Küresel Yaklaşım Direktifine uygun olarak uygulanmasının temin edilmesi; mevcut Pazar gözetiminin ve uygunluk değerlendirme yapılarının, araç ve eğitim açısından güçlendirilmesi ve uygun idari altyapının oluşturulması.
- Etkin bir yasal ölçüm altyapısının oluşturulması ve bilimsel ve endüstriyel ölçümün daha geniş uygulanmasının kolaylaştırılması.

Yerleşme Hakkı ve Hizmet Sunma Özgürlüğü

- Yerleşme hakkı ve hizmet sunma özgürlüğüne ilişkin AT Antlaşması hükümlerine potansiyel engel oluşturan ulusal mevzuatın taranması amacıyla bir metodoloji ve yol haritası belirlenmesi.
- Gerekli idari kapasitenin oluşturulması dahil, mesleki niteliklerin karşılıklı tanınmasına ilişkin müktesebat ile uyum için bir yol haritası belirlenip uygulanmaya başlanması.
- Posta hizmetlerine ilişkin müktesebatın uygulanması için bir yol haritası belirlenmesi.

Sermayenin Serbest Dolaşımı

- Bütün ekonomik sektörlerde AB kaynaklı doğrudan yabancı yatırımı etkileyen bütün kısıtlamaların kaldırılması.

Kamu İhaleleri

- Özellikle kamu hizmetleri sektöründeki tavizlere ve gözden geçirme prosedürlerine ilişkin olanlar başta olmak üzere, kamu ihalelerine ilişkin mevzuatın müktesebat ile uyumlaştırılmasının hızlandırılması.
- Yeni Kamu Alımları Yasasını uygulamak amacıyla Kamu Alımları Kurumunun kapasitesinin artırılması.

Fikri Mülkiyet Yasası

- Yargı ve Kolluk kuvvetleri dahil olmak üzere idari kapasite ve eşgüdümün güçlendirilmesi yoluyla fikri mülkiyet haklarına ilişkin mevzuatın uygulanmasının iyileştirilmesi. Özellikle kitap ve diğer medyaya ilişkin ticari marka taklidi ve korsanlığın önlenmesi konularına eğilinmesi.
- İlaç sektöründe hala çözüm bekleyen jenerik uygulamaları konusunda AB ile kabul edilebilir karşılıklı bir çözüm üzerinde mutabık kalınması.

Rekabet Politikası

- Çelik gibi hassas sektörler dahil olmak üzere devlet yardımına ilişkin müktesebata uyum sağlanması. Bir Ulusal Devlet Yardımları Denetim Kurumu kurulması ve devlet yardımlarının sıkı şekilde kontrolünün temin edilmesi.
- Rekabet ve devlet yardımı alanlarında şeffaflık ve sürekli bilgi değişiminin temin edilmesi.
- Antitröst alanında ikincil mevzuatın uyumlaştırılmasının tamamlanması.

Mali Hizmetler

- Yeni Bankacılık Kanunu çerçevesinde gerekli uygulama önlemlerinin kabul edilmesi. Kredi kurumları ve yatırım firmaları için yeni sermaye gereksinimleri çerçevesine ilişkin yol haritasının uygulanmasına yönelik sürekli ilerlemenin sağlanması.
- Gerektiğinde denetim yapılarını rasyonalize etmek yoluyla, bankacılık dışındaki mali sektörde denetime ilişkin standartların güçlendirilmesi.

Bilgi Toplumu ve Medya

- Tarife ve lisanslandırma mevzuatının uygulanmasının sağlanması.

- Özellikle tarife ve lisanslandırma, kiralık hatlar, erişim ve enterkonneksiyon, taşıyıcı (ön) seçimi ve numara taşınabilirliği alanlarında elektronik haberleşme konusunda uyumlaştırılmış mevzuatın kabulü ve uygulanması. Radyo Televizyon düzenleyici kurumlarının kapasitesinin ve bağımsızlığının güçlendirilmesi.
- Özellikle Sınır Tanımayan Televizyon Direktifiyle ilgili olanlar olmak üzere, görsel – işitsel politikalar alanında mevzuat uyumuna devam edilmesi.

Tarım ve Kırsal Kalkınma

- Gerekli yasal önlemlerin kabulü ve kırsal kalkınma konusundaki AB araçlarının faaliyete geçirilmesi amacıyla uygun idari yapıların kurulması.

Gıda Güvenliği, Hayvan ve Bitki Sağlığı

- Hayvan kimlik ve büyükbaş hayvanların kaydedilmesi sisteminin AB kurallarına daha da uyumlu hale getirilmesi ve koyun ve keçilerin kimliklendirilmesi ve hareketlerinin kaydedilmesi amacıyla eyleme geçilmesi.
- Başlıca hayvan hastalıklarının ortadan kaldırılması için bir strateji kabul edilmesi.
- AB hijyen ve kamu sağlığı standartlarını karşılamak amacıyla gıda işleme tesislerinin modernizasyonu için bir program hazırlanması.
- Hayvan artığı ve insana geçebilen hayvan hastalıklarının önlenmesi programının uygulanması.

Balıkçılık

- Balıkçılık yönetimi, denetimi, pazarlama ve yapısal düzeltmeye ilişkin mevzuatın müktesebat ile uyumlaştırılması. İdari kapasitenin güçlendirilmesi.

Ulaştırma Politikası

- Kıbrıs bandıralı gemiler ve Kıbrıs ticaretine hizmet eden gemiler üzerinde var olan kısıtlamaların ve üye devletlerin taşıyıcı firmalarına karşı bandıra temelinde ayrımcılık yapan havacılık anlaşmaları hükümlerinin kaldırılması.
- Bütün ulaştırma alanlarında ulaştırmayla ilgili müktesebat ile uyumun devam ettirilmesi.
- Özellikle bayrak devleti denetimi olmak üzere, denizcilik idaresinin güçlendirilmesi ve Paris Anlaşış Muhtırası bayrak devletleri kara listesinden silinmesi için Türk filosu güvenlik kaydının iyileştirilmesi.
- Türk kara taşımacılığı filosunun AB standartlarına uyumu için bir program kabul edilmesi.

Enerji

- Elektrik, doğal gaz ve nükleer enerjiye ilişkin Düzenleyici Kurumun bağımsızlığının ve etkin işleminin temin edilmesi.
- Elektrik ve Gaz Direktifine uygun olarak rekabetçi bir iç enerji pazarının kurulmasının temin edilmesi.
- Daha geniş bir Avrupa enerji piyasasının parçası olmak üzere tedricen bütünleşecek bölgesel enerji piyasası oluşturulmasının desteklenmesi. Sınır ötesi ticaret ve üçüncü tarafların erişimine ilişkin sınırlamaların kaldırılması.
- Müktesebat doğrultusundaki yasal çerçevenin uygulanmasının hızlandırılması amacıyla bir enerji stratejisi geliştirilmesi.
- Enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin müktesebat ile uyumlaştırmanın başlatılması ve bu sektörlerde idari kapasitenin geliştirilmesi.

Vergilendirme

- Başta uygulanan oranlar ve istisnai işlemlerin kapsamı olmak üzere Tüketim Vergisi ve KDV uygulamaları ile vergi yapısının müktesebatla uyumlaştırılması ve ayrımcı uygulamalara neden olabilecek vergi tedbirlerinin ortadan kaldırılmasına devam edilmesi.
- Vergiden kaçınma ve vergi kaçırmaya karşı önlemlerin uygulanmasının hızlandırılması amacıyla AB üyesi ülkelerle bilgi değişimini öngören hükümler dahil, doğrudan vergilendirme konusunda müktesebat ile uyumlaştırma çalışmalarına devam edilmesi.
- İşletme Vergisine ilişkin Davranış Kuralları Rehberinde kayıtlı ilkelere uyulması ve ileride çıkartılacak yeni mevzuatın da İşletme Vergisi Davranış Kuralları Rehberine uygun olmasının teminat altına alınması.
- Vergi mükelleflerinin yükümlülüklerini yerine getirmesini artırmak ve KDV'nin yanısıra doğrudan vergilerin, gümrük gelirlerinin ve diğer dolaylı vergilerin toplanmasını iyileştirmek amacıyla Vergi İdaresinin modernizasyonuna ve güçlendirilmesine yönelik çabaların yoğunlaştırılması. Sahtekarlıkla mücadeleye ilişkin etkin araçlar oluşturulması.
- AB ve Üye ülkelerle elektronik veri değişimini mümkün kılacak şekilde gerekli bilişim teknolojisi sistemlerinin geliştirilmesi için hazırlıklara başlanması.

İstatistikler

- AB standartları doğrultusunda yeni İstatistik Kanununun kabul edilmesi ve uygulanmasına ilişkin sürecin tamamlanması. Personele yeterli mesleki eğitim verilmesinin ve idari kapasitenin iyileştirilmesinin temin edilmesi.

- Başta demografik ve işgücü piyasası istatistikleri, bölgesel istatistikler, iş hayatına ilişkin istatistikler (Ticari sicil dahil) ve tarım istatistikleri gibi öncelikli alanlardakiler olmak üzere, istatistiğin geliştirilmesine yönelik stratejilerin güçlendirilmesi,
- Askıda kalan sınıflandırmaların kabul edilmesi ve Ticari Sicil alanında yetkili İstatistik Birimlerinin kurulması.
- Ulusal muhasebe metodolojisinin yönteminin ESA 95 doğrultusunda iyileştirilmesi.

Sosyal Politika ve İstihdam

- Yatırımların finansmanı amacıyla uyumlaştırmanın maliyeti ve kamu ve özel kaynakların mevcudiyetinin gerçekçi bir değerlendirmesi yapılarak yıllık bir plan geliştirilmesi.
- Diğer unsurların yanısıra sendikaların faaliyetlerini kısıtlayan hükümlerin kaldırılması ve sendikaların haklarına uyulmasının temin edilmesi suretiyle etkin bir sosyal diyalog için koşulların oluşturulması.
- Bilhassa özerk sosyal diyalog yoluyla istihdam ve sosyal politikanın oluşturulması ve uygulanmasında gelecekte üstlenecekleri rolü dikkate alarak sosyal ortakların kapasite geliştirme çabalarının desteklenmesi.
- Çocuk işçi sorununun çözümüne yönelik çabaların sürdürülmesi.
- Bu alanda müktesebatın aktarılması için çalışan bütün kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesi.

İşletme ve Sanayi Politikası

- Sektörün idamesini sağlamayı ve devlet yardımlarına ilişkin AB kurallarına uyulmasını amaçlayan kapsamlı bir ulusal program çerçevesinde çelik sektörünün yeniden yapılandırılmasına devam edilmesi.
- Yabancı yatırımın teşviki için bir strateji hazırlanması ve uygulanması.

Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Eşgüdümü

- Bölgesel eşitsizliklerin azaltılmasını amaçlayan, ekonomik ve sosyal uyum için stratejik çerçevenin hazırlanmasına devam edilmesi.
- Katılım öncesi AB fonlarının hazmedilmesi için gerekli yasal ve idari çerçevenin oluşturulması.

Adalet, Özgürlük ve Güvenlik

- Tüm kolluk kuvvetleri kurumlarının güçlendirilmesi ve geliştirilmesi ile bunların statü ve işleyişlerinin, kurumlararası işbirliğinin geliştirilmesi dahil olmak üzere, AB standartlarıyla uyumlaştırılmasına devam edilmesi, Polis Davranış Kuralları

Rehberi kabul edilmesi. Polis ve jandarmanın daha fazla hesap verebilirliğini sağlamak amacıyla bağımsız ve etkin bir şikayet sistemi kurulması. Modern soruşturma teknikleri ve suç önleme stratejilerinin kullanılmasının geliştirilmesi. Adli Polisin eğitimi ve kapasitesinin geliştirilmesine yönelik adımlar atılması.

- Göç ve İltica Konusunda Ulusal Eylem Planının uygulanmasına, yasadışı göçle mücadeleye ve AB ile Geri Kabul anlaşmasının tamamlanmasına yönelik çabaların sürdürülmesi.
- Başta profesyonel bir sivil sınır muhafız teşkilatı kurulmasına yönelik adımların atılması ve sınırların mayından temizlenmesi olmak üzere, Sınır Yönetimi Ulusal Eylem Planının uygulanmasına başlanması.
- Örgütlü suçlar konusunda Ulusal bir Strateji kabul edilmesi ve uygulanması. Örgütlü suçlar, uyuşturucu, insan kaçakçılığı, dolandırıcılık, yolsuzluk ve karapara aklanmasına karşı mücadelenin güçlendirilmesi.
- AB Uyuşturucu Stratejisi ve Eylem Planı doğrultusunda Ulusal Uyuşturucu Stratejisi hazırlanması ve uygulamasına geçilmesi.
- Müktesebat doğrultusunda kişisel verilerin korunması konusunda bir yasa hazırlanması ve bağımsız bir denetim makamı kurulması.
- Euro sahteciliğinin önlenmesi için gerekli yetkilere sahip bir birim tayin edilmesi.

Bilim ve Araştırma

- Bütünleştirilmiş araştırma stratejisi oluşturulması ve uygulanmasına başlanması.

Eğitim ve Kültür

- Ulusal Ajansın faaliyetlerinin Socrates, Leonardo Da Vinci ve Gençlik programlarına katılımı pekiştirecek şekilde kolaylaştırılması. Kültür 2000 programına katılımın teşvik edilmesi.

Çevre

- Müktesebatın aktarılması ve uygulanması için gözden geçirilmiş bir program kabul edilmesi. Yatırım finansmanı için bir plan geliştirilmesi.
- Çerçeve mevzuat, uluslararası çevre sözleşmeleri ve doğanın korunması, su kalitesi, Entegre Kirlenmenin Önlenmesi ve Kontrolü ve Atık İdaresi mevzuatı ile ilgili müktesebatın aktarılması ve uygulanmasına devam edilmesi. Tadil edilmiş çevresel etki değerlendirmesi direktifinin uygulanması ve takibi.
- Diğer sektörel politikaların da çevresel gerekliliklerle bütünleşmesinin takibi.

- Çevre mevzuatının uygulanması ve takibi, idari imkanlarının güçlendirilmesi için bir plan hazırlanması.
- Çerçeve Su direktifi ile Avrupa Topluluğunun taraf olduğu uluslararası sözleşmeler doğrultusunda, sınıraşan sular alanında işbirliğinin geliştirilmesine devam edilmesi.

Tüketicinin ve Sağlığın Korunması

- Müktesebat ile uyumlaştırmanın sağlanması. Özellikle gıda mevzuatı dahil olmak üzere gıda güvenliği.
- Özellikle pazar gözetimi ile alakalı olmak üzere etkin uygulamanın sağlanması için kurumsal yapıların daha da geliştirilmesi.
- Ulusal düzeyde tehlikeli madde bildirimine yönelik sistemlerin daha da geliştirilmesi ve TRAPEX veya diğer ilgili sistemler yoluyla bu bildirimlerin uluslararası düzeyde değişimi imkanlarının kullanılması.

Gümrük Birliği

- Tercihli menşei kuralları dahil olmak üzere, gümrük kurallarının ilgili müktesebatla daha fazla uyumlaştırılmasını teminen yeni gümrük kanunu kabul edilmesi,
- Başta gümrük kontrolü ve vergi denetimi olmak üzere serbest bölgelere ilişkin mevzuatın ilgili müktesebatla uyumlaştırılması ve takibi.
- Gümrük idarelerinin idari ve fiili kapasitesinin güçlendirilmesine devam edilmesi ve dahili işleyiş kurallarının AB standartlarıyla uyumlaştırılması.
- Transit ve tarife bölgelerinden başlamak üzere AB ve Üye ülkelerle elektronik veri değişimine imkan sağlayacak gerekli bilişim sistemlerinin geliştirilmesi için hazırlıklara başlanması.

Dış İlişkiler ve Ortak Dış ve Güvenlik Politikası

- Yeni AT-GTS (Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi) rejimi de dahil olmak üzere, AT'nin tercihli ticaret rejimine uyum sağlanması suretiyle, AT'nin Ortak Ticaret Politikasına uyumun tamamlanması.
- Üçüncü ülkelerle henüz imzalanmamış bulunan Serbest Ticaret Anlaşmalarının sonuçlandırılmasına yönelik çabalara devam edilmesi.
- Üçüncü ülkelere yönelik politikaların ve ilgili örgütlere ve Wassenaar gibi düzenlemelere tüm AB üyesi devletlerin üyeliğiyle alakalı olmak üzere uluslararası örgütlerdeki tutumların, AB ve üye devletlerin politika ve tutumlarıyla tedricen uyumlaştırılması⁵.

⁵ Bakınız 3 Ekim 2005 tarihli Konseyin onayıyla yapılan Başkanlık Açıklaması: Müzakere Çerçeve Belgesi'nin, ilgili tüm uluslararası örgütleri kapsayan 7. paragrafı, bu uluslararası örgütler ya da üyelerinin, ya da Avrupa Birliği Üye Ülkeleri'nin karar verme özerkliğine ve haklarına hanel getirecek şekilde yorumlanamaz.

Mali Kontrol

- Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun zamanlıca uygulanmasının sağlanması.
- Sayıştay'ın bağımsızlığının sağlanmasını teminen dış denetim işlevinin Uluslararası Yüksek Denetleme Kurumları Örgütü kurallarına uygun olarak ve Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile uyumlu şekilde yeniden düzenlenmesi için yeni mevzuat çıkartılması.
- Komisyona usulsüzlüklerin etkin bir şekilde iletilmesi de dahil olmak üzere, katılım öncesi yardımı etkileyecek usulsüzlükler ve şüpheli sahtecilik vakaları ile ilgili işlem yapacak etkin prosedürlerin kurulması.
- Topluluğun katılım öncesi fonlarının yönetimine ilişkin uygulama sisteminin güçlendirilmesi ve bunun Katılım öncesi araçların gelişimine uyarlanması.
- AB fonlarının etkin ve (AB'ye) eşdeğer (şekilde) korunması ve Avrupa Komisyonu Sahtecilikle Mücadele Ofisi (OLAF) ile işbirliği amacıyla gerekli idari yapıların kurulması.

3.2. Orta Vadeli Öncelikler

Ekonomik Kriterler

- Özelleştirme programının uygulanmasının tamamlanması.
- Tarım sektörü reformunun tamamlanması.
- Emekli maaşı ve sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğinin temin edilmesi.
- Daha genç nesile ve geri kalmış bölgelere özel önem verilmesi suretiyle, genel eğitim ve sağlık düzeyinin artırılmasının sağlanması.

ÜYELİK YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN YERİNE GETİRİLMESİ YETENEĞİ

Yerleşme Hakkı ve Hizmet Sunumu Özgürlüğü

- Yerleşme hakkı ve sınır-ötesi hizmet sunma özgürlüğü üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması.
- Posta hizmetleriyle ilgili müktesebata uyum çalışmalarına başlanması. Posta hizmetlerinin serbestleştirilmesine başlanması ve bir ulusal düzenleyici makamın oluşturulması.
- Mesleki niteliklerin tanınmasına ilişkin müktesebat ile kaydadeğer uyum sağlanması.

Kamu İhaleleri

- İhale makamlarının ve kurumlarının eğitilmesini ve idari kapasitesinin güçlendirilmesini sağlayacak fiili donanımların geliştirilmesi ve uygulanması suretiyle her seviyedeki ihale makamları ve kurumları tarafından kamu ihale kurallarının etkin bir şekilde uygulanmasının temin edilmesi.
- İhale prosedürlerinde elektronik imkanların kullanılmasının teşvik edilmesi.
- İhale prosedürünün her aşamasında elektronik imkanların kullanılması da dahil olmak üzere, Türkiye'nin kamu ihale sisteminin geliştirilmesi amacıyla kapsamlı bir ulusal strateji benimsenmesi.

Fikri Mülkiyet Kanunu

- Uyumun tamamlanması ve uygulayıcı makamlar ve yargı da dahil olmak üzere, uygulayıcı yapıların ve mekanizmaların güçlendirilmesi yoluyla fikri mülkiyet haklarının uygulanmasının sağlanması.

Mali Hizmetler

- BDDK'nın (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu) ayrıntılı yol haritası doğrultusunda yeni sermaye gereksinimleri çerçevesinin uygulanması yönünde kaydadeğer ilerleme sağlanması.
- Mevzuatın bankacılık dışı mali sektöre ilişkin müktesebat ile uyumlaştırılması yönünde kaydadeğer ilerleme sağlanması.

Şirketler Hukuku

- Müktesebat ile uyumlaştırmanın tamamlanması.
- Müktesebatta öngörülen muafiyetlerin tam olarak uygulanmasını teminen AB standartları doğrultusunda genel amaçlı bir mali bildirim çerçevesi kabul edilmesi.
- Bilgi verme yükümlülüğünün güçlendirilmesi. denetime tabi tüzel kişilikler ve konsolide mali tablolar hakkında bunları kamuya açık hale getirmek üzere özellikle şirketler açısından dava açmak için gereken genel şartların kabul edilmesi.
- Tüm ilgili makamların kapasitesinin, izleme ve mali bildirim standartlarının uygulanması amacıyla güçlendirilmesi.

Rekabet

- Tekellere ve özel ve inhisari haklara sahip teşebbüslere özel dikkat atfedilerek, anti-tröst ve devlet yardımları alanlarındaki uygulama takibi kapasitesinin güçlendirilmesi.

- Çelik sektörünün, üzerinde mutabık kalınmış kapsamlı sektörel program çerçevesinde yeniden yapılandırılmasının sürdürülmesi.
- Anti-tröst ve devlet yardımları kurallarının, pazarda mevcut tüm taraflar ve yardım sağlayıcılar tarafından bilinmesinin sağlanması.

Bilgi Toplumu ve Medya

- Telekomünikasyon alanındaki müktesebatın iç hukuka aktarımının tamamlanması ve pazarın tam olarak serbestleştirilmesi için hazırlık yapılması.
- Görsel-işitsel mevzuatın uyumlaştırılmasının tamamlanması ve bağımsız radyo-televizyon düzenleyici makamının imkanlarının güçlendirilmesi.

Tarım ve Kırsal Kalkınma

- Özellikle arazi parseli tanımlama sistemine ilişkin olmak üzere Bütünleştirilmiş İdare ve Kontrol Sisteminin kurulması yönündeki çalışmaların devam ettirilmesi.

Gıda Güvenliği, Hayvan ve Bitki Sağlığı

- Hayvan sağlığı, gıda güvenliği ve bitki sağlığı mevzuatının uyumlaştırılması.
- Hayvan sağlığı, gıda güvenliği ve bitki sağlığı mevzuatının uygulanması için gerekli idari kapasitenin tesis edilmesi.
- AB gereksinimleri doğrultusunda, koyunlar ve keçiler için hayvan kimlik ve kayıt sisteminin kurulması.
- Tarımsal gıda işleme tesislerinin, AB gıda güvenliği standartlarına ve mevzuatına uyum sağlanması amacıyla, iyileştirilmesi. Mandıraların modernize edilmesi.
- Gıda güvenliği kontrol sistemlerinin uygulanması.
- Hayvan leşlerinin toplanması ve hayvan yan-ürünlerin işlenmesine yönelik bir sisteminin kurulması.
- Temel hastalıkların tamamen yok edilmesi için planlar uygulanması.
- Bitki çeşitleri kayıt sisteminin AB gereksinimleriyle uyumlaştırılması.

Balıkçılık

- Ortak Balıkçılık Politikasının uygulanmasını teminen, merkezi ve bölgesel seviyede uygun idari yapıların ve teçhizatın kurulmasının tamamlanması.

Ulaştırma Politikası

- Bütün ulaştırma alanlarındaki yasal ve idari uyumun tamamlanması. Karayolu taşımacılığına ilişkin olarak pazara erişim, yol güvenliği, yol dayanıklılık testleri ve yol kenarındaki denetimlerin yanı sıra sosyal, mali ve teknik kurallar konularına ağırlık verilmesi. Deniz taşımacılığı, seyrüsefer güvenliğini içermelidir.
- Kara, deniz ve hava yolu taşımacılığına (özellikle hava güvenliği ile hava trafik yönetimi) ilişkin yasal düzenlemelerin uygulanması ve takibinin sağlanması. Bu amaçla, sivil havacılık, karayolu taşımacılığı ve demiryollarının tüm veçheleriyle ilgili kurumların uygulama ve takip kapasitelerinin iyileştirilmesi.
- Ulusal demiryolu şirketinin yeniden yapılandırılmasının tamamlanması ve demiryolu pazarının müktesebatın gereklerine uygun olarak açılması.
- Türk denizyolu ve karayolu taşımacılığı filosunun Topluluk normlarına uyumasını sağlayacak bir teknik uyum programının uygulanması.

Enerji

- Ulusal yasal düzenlemelerin müktesebatla uyumlaştırılmasının tamamlanması.
- İdari ve düzenleyici yapıların daha da güçlendirilmesi.
- Enerji kuruluşlarının yeniden yapılandırılması ve enerji pazarının müktesebata uyumlu bir şekilde açılması.
- Nükleer güvenliğin üst seviyede temin edilmesi. Nükleer enerji üretim kapasitesi oluşturulduğunda, gerekli ruhsatlar verilmeden makul bir süre önce özellikle düzenleyici makamın kapasite, bağımsızlık ve kaynaklarının güçlendirilmesinin sağlanması. Çevresel etki değerlendirmesinin bağımsızlığı ve kaynaklarının güçlendirilmesi (EIA) EIA direktifiyle tam uyumlu olarak yürütülmesinin temin edilmesi.

Vergilendirme

- İşletme verilerine dair Davranış Kuralları dahil olmak üzere, KDV, tüketim ve doğrudan vergilere ilişkin vergi müktesebatı ile uyumlaştırmanın tamamlanması yönünde çalışmaların kaydadeğer oranda ilerletilmesi.
- Vergi gelirlerinin toplanmasını artırmak amacıyla bilişim teknolojisi (IT) sektörü de dahil olmak üzere vergi idaresinin güçlendirilmesine ve modernleştirilmesine devam edilmesi. AB ve üye Devletler arasında elektronik veri değişiminin sağlanmasını imkan vermesini teminen gerekli bilişim teknolojisi sistemlerinin geliştirilmesi için hazırlıklara devam edilmesi.

Ekonomik ve Mali Politika

- Resmi makamların mali kurumlara ayrıcalıklı erişiminin ve kamu sektörünün doğrudan finanse edilmesinin yasaklanmasına ilişkin müktesebat hükümleriyle uyumlaştırmanın tamamlanması.

İstatistik

- Ticari Sicilin AB standartları seviyesine getirilmesi.
- Özellikle GSYİH tahminleri, tüketici fiyatı endeksinin uyumlaştırılması, kısa vadeli göstergeler, ödemeler dengesi ve iş gücü istatistikleri konularında makro-ekonomik istatistiklerin AB müktesebatıyla daha da uyumlaştırılması.
- Farklı devlet dairelerinden kaynaklı verilerin toplanması ve işlenmesini iyileştirmek için Devlet İstatistik Enstitüsü'nün koordinasyon rolünün güçlendirilmesi.
- Veri derlenmesinde idari kaynak kullanımının artırılması.
- Mali istatistiklerin ESA 95 yükümlülükleriyle uyumlaştırılmasının tamamlanması.

Sosyal Politika ve İstihdam

- Müktesebatın aktarılmasının tamamlanması ve istihdam müfettişleri de dahil olmak üzere ilgili idari ve icra yapılarının güçlendirilmesi.
- Sosyal politika ve istihdam müktesebatının uygulanması ve takibinin temin edilmesi.
- Özellikle bir Ortak İstihdam Politikası Raporu hazırlanması ve uygulanması dahil olmak üzere, Avrupa İstihdam Stratejisi'ne katılım amacıyla bir ulusal istihdam stratejisinin hazırlanması ve istihdam pazarı ve sosyal gelişmelerin izlenmesine yönelik bir kapasite geliştirilmesi.
- Veri derlenmesi de dahil olmak üzere, AB uygulamalarıyla uyumlu olarak sosyal içerme konusunda bir ulusal stratejinin hazırlanması.
- Sosyal korunmanın, başta sosyal güvenlik ve emekli maaşı sisteminin reformunun, mali sürdürülebilirlik de dikkate alınarak, sağlanması ve aynı zamanda sosyal güvenlik ağının kuvvetlendirilmesi suretiyle daha da geliştirilmesi.

İşletme ve Sanayi Politikası

- KOBİ'ler açısından iş ortamının sadeleştirilmesine devam edilmesi ve KOBİ tanımının AB tanımı ile uyumlaştırılması.

Trans-Avrupa Ağları

- Ulaştırma Altyapı Gereklik Değerlendirmesi çerçevesinde tanımlanan ve Avrupa Topluluğu TEN-ulaştırma yönergeleriyle uyum içerisinde olan öncelikli projelerin uygulanması.
- Türkiye’de Avrupa Topluluğu TEN-enerji yönergelerinde ortak çıkar projeleri olarak zikredilen projelerin uygulanmasının teşvik edilmesi.

Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu

- Bölgesel politikaların hem merkezi hem de bölgesel düzeyde uygulanmasına yönelik idari kapasitenin güçlendirilmesine devam edilmesi.
- Bölgelere yönelik kamu yatırımlarına ilişkin olarak öncelik kriterlerini ortaya koyan çok yıllık bütçeleme usullerinin oluşturulması.

Adalet, Özgürlük ve Güvenlik

- Jandarmanın statüsü ve işleyişinin Avrupa standartlarıyla uyumlaştırılması.
- Vize mevzuatı ve uygulamalarının müktesebat ile uyumlaştırılmasının takip edilmesi.
- Cenevre Konvansiyonu’na getirilen coğrafi sınırlamaların kaldırılması, iltica için başvuranların dinlenmesi ve değerlendirilmesi için oluşturulan sistemin güçlendirilmesi ve mülteciler için sosyal destek ve bütünleşme tedbirlerinin geliştirilmesi yoluyla iltica alanındaki müktesebatla uyuma devam edilmesi.
- Uyuşturucu alanında Ulusal Odak Noktası’nın güçlendirilmesine devam edilmesi.
- Gümrük işbirliği anlaşmalarının sonuçlandırılması ve gezici gözetim ünitelerinin oluşturulması suretiyle gümrük hizmetlerinin kapasitesinin geliştirilmesine devam edilmesi.
- Bağımsız denetim makamının oluşturulması yoluyla veri güvenliği alanında müktesebatın uygulanmasının sağlanması.
- Yasadışı göçün engellenmesi amacıyla göç alanındaki müktesebat ve en iyi uygulamanın kabul ve tatbik edilmesi.
- Schengen müktesebatının tam uyumuna hazırlanmak amacıyla Sınır Yönetimine ilişkin Ulusal Eylem Planı doğrultusunda müktesebat ve en iyi uygulamaya uyuma devam edilmesi.
- Yolsuzluk, uyuşturucu ile mücadele, organize suç, kara para aklama, cezai ve sivil konularda adli işbirliği, Euro ve Topluluğun mali çıkarlarının ceza hukuku alanında korunması konularında müktesebatın kabul edilmesi ve uygulanması.

Eğitim ve Kültür

- Kültürel ođulculukla ilgili UNESCO Sözleşmesi dahil olmak üzere, kültürel çoğulculuğun korunmasına yönelik AB politikalarına uyum sağlanması.

evre

- Veri toplanması da dahil olmak üzere, çevresel korumanın sağlanması için kurumsal, idari ve gözetim kapasitelerinin güçlendirilmesi ve müktesebatla uyumlaştırmaya devam edilmesi.
- Sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin sektörel politikaların tanımı ve uygulanmasına entegre edilmesi.
- Deđiřtirilmiř haliyle evresel Strateji Değerlendirilmesi direktifinin tamamen aktarılması ve tedricen uygulanmasının temin edilmesi.
- Ulusal atık yönetimi planının kabul edilmesi ve uygulanması.

Gümrük Birliği

- Özellikle serbest bölgeler, çift kullanımlı mallar ve teknolojiler, sahte ve korsan mallara ilişkin gümrük mevzuatının uyumlaştırılmasının tamamlanması.
- Gümrük kontrolleri ve operasyonlarının modernleştirilmesine yönelik çabaların sürdürülmesi ve tüm gümrük ofislerinin bilişim teknolojisi (IT) altyapısıyla donatılmasının temin edilmesi.
- Bilişim Teknolojisi (IT) sistemlerinin AB ile karşılıklı bağlantılı hale getirilmesi için hazırlıkların devam ettirilmesi.

Mali Kontrol

- Ademi Merkezieti Uygulama Sistemi erevesindeki katılım ncesi AB fonlarının idaresiyle ilgili tüm kurumların mevcut yönetim ve kontrol kapasitelerinin güçlendirilmesi.
- Katılım ncesi Topluluk fonlarının yönetimiyle ilgilenen tüm kurumların, Genişletilmiş Ademi Merkezieti Uygulama Sistemi altında görevlendirilmesi için gerekli hazırlıkların yapılması.
- Faaliyetleri bakımından bağımsız bir "sahtecilikle mücadele" birimi tayin edilmesi için hazırlanılması.
- AT'nin mali çıkarlarının korunması için kurulmuş olan idari yapıların kapasitesinin güçlendirilmesi.

4. PROGRAMLAMA

Katılım Ortaklığı'nda belirlenmiş önceliklere yönelik mali yardım, Türkiye için katılım öncesi mali yardıma ilişkin 2500/2001 sayılı Konsey Tüzüğü'nün 8. maddesi (2006 programı için) ve kabul edildiğinde Katılım Öncesi Yardım Aracı (Instrument for Pre-accession Assistance) Yönetmeliği'nde (2007-2013 programları için) belirtilecek usule uygun olarak Komisyon tarafından alınan yıllık finansman kararlarıyla kullanılabilir hale gelecektir. Finansman kararlarını takiben Türkiye'yle bir Finansman Anlaşması imzalanacaktır.

5. KOŞULLULUK

Türkiye'nin katılım öncesi araçlar vasıtasıyla projelerin finansmanına yönelik Topluluk yardımından faydalanması, 1/95 sayılı Gümrük Birliği Kararı ve diğer kararlar da dâhil olmak üzere, Türkiye'nin AT-Türkiye Anlaşmalarından kaynaklanan taahhütlerine uyması, Kopenhag kriterlerini etkili bir biçimde karşılaması ve özellikle işbu gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı'nda yer alan önceliklerin yerine getirilmesi doğrultusunda ilerleme kaydetmesi koşuluna bağlıdır. Bu genel koşulların yerine getirilmemesi durumunda Konsey, (AT) 2500/2001 sayılı Tüzüğü'nün 5'inci maddesine dayanarak mali yardımın askıya alınmasına karar verebilir. Her bir yıllık programda özel koşullara da yer verilir.

6. İZLEME

Katılım Ortaklığı'nın uygulanması, Ortaklık Anlaşması'yla oluşturulmuş mekanizmalar çerçevesinde uygun şekilde ve Komisyon'un İlerleme Raporları vasıtasıyla incelenecektir.

Ortaklık Anlaşması alt komiteleri, yasaların yakınlaştırılmasına, uygulamaya ve takibe ilişkin ilerlemenin yanısıra Katılım Ortaklığı'ndaki önceliklerin uygulanmasını gözden geçirme imkanı da sağlar. Ortaklık Komitesinde Katılım Ortaklığındaki önceliklerin yerine getirilmesine ilişkin gelişmeler, ilerlemeler ve karşılaşılan sorunların yanısıra alt komitelerden aktarılan daha spesifik konular ele alınmaktadır.

Katılım öncesi mali yardım programının izlenmesi, Ortak İzleme Komitesi aracılığıyla Türkiye ve Avrupa Komisyonu tarafından beraberce yürütülecektir. İzlemede etkinliğin sağlanması için, her bir Finansman Anlaşması kapsamında finanse edilen projeler, elde edilen sonuçlarla ilgili doğrulanabilir ve ölçülebilir göstergeler içermelidir. Bu göstergelere dayanan izleme; Komisyona, PHARE Yönetim Komitesine (ve IPA altındaki ardılına) ve Türkiye'ye ihtiyaç duyulduğunda programların yeniden yönlendirilmesinde ve yeni programların oluşturulmasında yardımcı olacaktır.

PHARE İdare Komitesi, (AT) 2500/2001 sayılı Konsey Yönetmeliğinde (OJ L 342, 27.12.2001, s.1) öngörüldüğü üzere, katılım-öncesi program kapsamında finanse edilen faaliyetlerin birbiriyle ve Katılım Ortaklığı ile uyumlu olmasını sağlar.

Katılım Ortaklığı, gerekli görüldüğünde (AT) 622/98 sayılı Yönetmeliğin 2'nci maddesi uyarınca tadil edilmeye devam edilecektir.